

La prosa àtica de Maria Àngels Anglada

Text > VICENÇ PAGÈS JORDÀ

Un dels defectes de molts textos inèdits que em cauen a les mans són les paraules que pertanyen a registres, tons o nivells diferents de la resta. Són aquelles paraules que em sento impel·lit a subratllar o a encerclar amb un traç que de vegades és rabiüt: dialectalismes, cultismes, anacronismes, hipercorreccions, manlleus d'altres llengües..., tot de mots que no són necessàriament incorrectes, però que resulten inadequats en aquell text determinat, en aquella frase concreta. El pitjor és trobar un terme culte al costat d'un de vulgar, un d'antiquat amb un d'encara no admès, ja que no hi estan col·locats per sobtar el lector, sinó perquè a l'autor se li escapa la inadequació.

Al costat d'aquests problemes lèxics hi ha tot de desoris sintàctics: estructures repetides, combinacions poca-soltes, modes efímeres, castellanismes declarats. La combinació d'inadequació lèxica i de pobresa compositiva, tan estesa, és el símptoma d'un problema endèmic: l'autor dedica més temps a escriure que a llegir. Els professors de llengua i d'escriptura creativa arribem al final de la jornada amb la ment contaminada de construccions espúries, que en molts casos s'adhereixen a la parla pròpia. Després d'haver-hi topat centenars de vegades, aquestes beneïtures acaben aflorant a la nostra conversa, cosa que no només provoca esgarrifances, sinó la tristesa tova del perdedor.

És per aquest motiu que el professor, l'editor, el corrector —o, en general, tot ciutadà que estimi la llengua—

cada vespre, quan ja ha tornat a casa, té el deure estètic d'obrir algun llibre que li garanteixi una lectura plàcida, sense entrebancs, que li permeti deixar-hi lliscar els ulls sense que cap paraula sobresurti més que l'altra: que, finalment, puguem «oblidar» la llengua amb què està escrit i ens puguem fixar en el contingut. En aquest sentit, resulten molt recomanables els llibres de Maria Àngels Anglada.

Una elegància refinada

Els grecs donaven noms geogràfics als estils: l'estil asiàtic complicava les frases, el lacònic (de Lacedemònia) era concís, mentre que l'àtic —en paraules de Jaume Medina a *L'art de la paraula*— era «l'elegància refinada»: aquest és el terme que jo aplicaria a la prosa de Maria Àngels Anglada (1930-1999), una autora que va néixer a Vic i que va passar gran part de la

>> *Maria Àngels Anglada, el 1989.*
(Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI.)

vida llegint els clàssics grecs i llatins a Figueres. Com a exemple d'estil àtic —ni obès ni anorèctic—, he triat el seu llibre més grec, *Sandàlies d'escuma*, publicat el 1985, que narra en primera persona la vida de Glauca, nascuda a Quios, que excel·lia en la música i la poesia.

L'estil àtic no es pot separar d'una manera de veure el món, ni freda ni dramàtica, que és la de Glauca: «Jo m'havia avesat, una mica com ell, tot i no ser deixeble d'Epicur, a gaudir amb tranquil·la alegria del present, abans no es desfloris la garlanda dels bons dies». Certament, la vida de Glauca no és sempre tranquil·la, però s'obliga a viure-la —i a narrar-la, que és tot el mateix— sense estridències, tot i que no sempre li resulta fàcil: «No sé si trobaré les paraules justes, que no tremolin encara, tants anys després, per l'esquinçament del cor: els mots potser em fugiran, com s'encauen les tímides tórtoraes quan s'acosta l'esparver». A mesura que passen els anys, Glauca queda vídua, es torna a casar, descobreix el despotisme de l'emperador, té una filla, envelleix. Durant aquesta vida compon cançons, celebra els plaers venals, tolera les infidelitats i suporta amb entesa les fuetades del destí. També en aquest sentit és àtica, ja que defuig el dramatisme.

En la prosa de Glauca, la comparació —que hi sovinteja— no busca tant sorprendre el lector com fer-li arribar la sensació o el sentiment d'una manera més propra, fent ús d'analogies naturals, que es mantenen des de fa mil·lennis: «L'Amor em va sorprendre de cop, inexperta i sense resistència, com la primera fuetada al flanc d'un cavall jove».

La mare de Glauca li recita Homer quan és petita: creix voltada de persones que estimen la música i la paraula, dues passions que solen coincidir. En uns quants passatges de la seva autobiografia, hi insereix versos que resulten difícils de distingir de la seva prosa, igual com al lector li resulta di-

fícil de distingir la veu del personatge de la de l'autora, i també de les traduccions que ens han arribat dels clàssics grecs: «Al davant nostre, prop del riu Aqueront, s'estenia un amplí Prat; l'ombrejaven, a la vora de l'aigua, fileres de saules, trèmols i àlbers de fulla bicolor, era ple d'asfòdels, la grisa i lilosa flor dels morts; el ramat

d'ovelles que pasturava l'herba deixava les plantes punxoses florir al seu aire, sense acostar-hi el musell humit». L'autora és Maria Àngels Anglada, però podria ser Homer, segons Joan Alberich, o també Kavafis, segons Joan Ferraté.

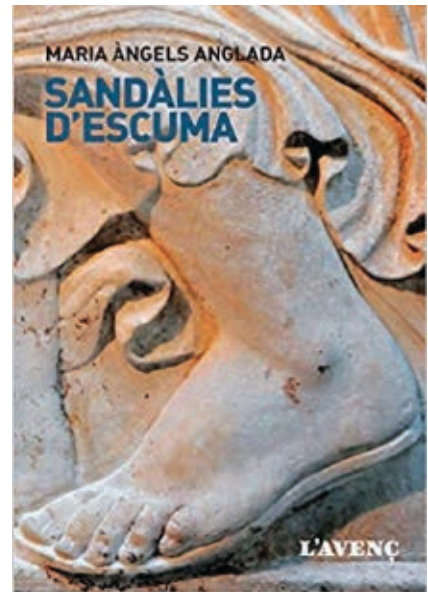
En la resta de les obres en prosa d'aquesta autora s'hi nota també aquesta tendència, si bé «l'elegància refinada» s'ajusta a cada contingut i a cada context històric. L'inici de *Flors per a Isabel*, que transcorre al segle XIX, és el següent: «Lluny de l'esclat de les armes, a la rereguarda dels camps de batalla, com ocells que

no han pogut fugir del bosc incendiari, dos infants, greument, em fan signes amb la mà», mentre que el llibre de contes *Nit de 1911*, publicat el mateix any del seu decés, està escrit en un català més pròxim al parlar actual.

Una llengua eixerida i endreçada

A la introducció al volum en prosa de les *Obres completes* de Maria Àngels Anglada, el poeta i hellenista Carles Miralles dedica unes paraules a les fonts d'aquest estil: «Anglada no va saltar inútilment sobre la tradició, verdagueriana i noucentista, de la llengua, sinó que l'acceptà i la potencià, però la va refer a la seva mesura sobre les qualitats dels clàssics antics que més l'interessaven». I més endavant rebla: «En resulta doncs una llengua que sap anar vestida de cada dia i de festa, que s'imposa sense artilugis ni adverbis excessius, eixerida, discreta i endreçada». En el poema *Mossèn Cinto*, tot retent homenatge al poeta de Folgueroles, Maria Àngels Anglada defineix també la tasca que ella mateixa va emprendre: «Tal com qui cull dintre el bosc vermells gerds

En la prosa de Glauca, la comparació —que hi sovinteja— no busca tant sorprendre el lector com fer-li arribar la sensació o el sentiment d'una manera més propra

>> Portada de *Sandàlies d'escuma*, el llibre més grec de Maria Àngels Anglada.

(Foto: LLIBRES DE L'AVENÇ)

>> Maria Àngels Anglada tocava sovint el piano.

(Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. EL PUNT.)

de bardissa | les antigues paraules collies que obliden els savis | i rentaves, amant-lo amb clara mirada d'infant, | net de sorres impures, l'or noble i molt vell de la llengua».